

غدير هويت نبوت كبرى است/ سيره ائمه معصومين در روز غدیر

حجت الاسلام بی آزار تهرانی گفت: غدیر نقطه اتصال بین نبوت کبری و ولایت عظمی است؛ نقشه راه حاکمیت معصوم برای هدایت بشر از آدم تا خاتم و از خاتم تا امام زمان(عج) در روز غدیر معنا می شود.

حجت الاسلام بی آزار تهرانی گفت: غدیر نقطه اتصال بین نبوت کبری و ولایت عظمی است؛ نقشه راه حاکمیت معصوم برای هدایت بشر از آدم تا خاتم و از خاتم تا امام زمان(عج) در روز غدیر معنا می شود.

خبرگزاری مهر، گروه دین و اندیشه: غدیر در سیره ائمه معصومین و در لسان نبی مکرم اسلام از اهمیت و جایگاه والایی برخوردار است به طوری که رسول خدا از آن به عبدالله اکبر یاد کرده اند. به مناسبت این روز بزرگ به سراغ حجت الاسلام احسان بی آزار تهرانی از وعاظ و کارشناسان دینی کشور رفتیم تا در مورد این عید بزرگ جهان اسلام با وی گفتگو کنیم. موضوعاتی از قبیل اهمیت و جایگاه غدیر در مبانی تشیع، پاسخ به شبهاتی در مورد غدیر و سیره بزرگان و ائمه در این روز از جمله مباحثی است که در این گفتگو به آن پرداختیم. متن زیر مشروح گفتگوی مهر با این کارشناس دینی است.

*جایگاه غدیر در مبانی شیعه چیست و اهمیت فوق العاده آن در تاریخ اسلام از چه حیثی است؟

در آداب ظاهری میرزا جواد آقا ملکی تبریزی در کتاب المراقبات داریم که آداب و سنن این یک روز غدیر افضل بر یک ماه مبارک رمضان است

ما هیچ روزی را از حیث عظمت، کرامت، معنویت، قداست، اولویت مثل غدیر نمی بینیم. حتی در آداب ظاهری میرزا جواد آقا ملکی تبریزی در کتاب المراقبات داریم که آداب و سنن این یک روز غدیر افضل بر یک ماه مبارک رمضان است. آثار و برکات این روز عجیب است.

روایات هم این را تایید می کند. به طوری که گفته اند شب قدر برتر از هزار ماه است اما در مورد غدیر داریم که امام رضا(ع) می فرماید «صیامه کصیام الدهر» یعنی کسی که این روز را روزه بگیرد مثل این است که کل زمان ها را روزه گرفته باشد. برای رسیدن به سبک باری و آمرزش گناه دستوراتی داریم. صلوات یکی از دستورات است، اطعام و سفره داری نیز توصیه شده است. سفره داری ولو از دشمن خدا هم باشد پسندیده است. فرعون زمانی از بین رفت که سفره داری خود را جمع کرده بود. روایت داریم که امام صادق(ع) می فرماید کسی که روز غدیر اطعام دهد مثل این است که هزارهزار صدیق و پیامبر و وصی را در یک مجلس پذیرایی کرده است.

عرفه روز بزرگی است اما عرفه برای غفران و جبران است ولی غدیر برای صعود است. یعنی نه فقط دست علی ابن ابی طالب بالا شد بلکه هر کس با امیرالمومنین(ع) باشد آسمانی می شود. همه عالم می توانند با امیرالمومنین آسمانی شوند. اینکه امیرالمومنین فرمودند بهترین روز عمر من غدیر بود نه از این جهت که بخاطر خلافت و جانشینی باشد چراکه مسئله خلافت حتی در حدیث «دار» که طبق تمام مصادر عامه در ذیل انذار اقربین و دعوت خویشاوندان پیامبر آمده، مطرح بوده است. اهل سنت این حدیث را به طور متواتر قبول دارند که آن روز پیامبر، دست امیرالمومنین(ع) را بالا گرفته و فرمود «أَنْتَ أَخِي وَ وَصِيِّي وَ وَارِثِي لِحُكْمِكَ مِنْ لَحْمِي وَ دَمِّكَ مِنْ دَمِي»، لذا در غدیر اینکه ۱۲۰ هزار جمعیت سه روز متوال معطل شوند صرف اعلام جانشینی نیست.

نباید گفت غدیر صرفا روز جانشینی امیرالمومنین است. اگر امیرالمومنین می فرماید آن روز بهترین روز زندگی من بود همانی است که می فرماید کل منصب دنیا برای علی(ع) از آب بینی بز و از استخوان یک خوک در دست فرد جذامی برای من پست تر است. آن روز هويت نبوت كبرى جاری و ساری شد. علی بعد از نبی جانشین است/ چه گویی جانشین نه جانش این است. طبق آیه مباحله علی جان پیامبر است.

ما برای مباحله هم کم گذاشتیم. باید برای آن هم تبلیغ کرد. مامون در جمعی به امام رضا(ع) عرض کرد که بالاترین فضیلت جد شما امیرالمومنین چیست؟ حضرت به آیه مباحله اشاره کردند. لذا مباحله بالاترین فضیلت مولا امیرالمومنین است. آیه مباحله و عبارت «انفسنا و انفسکم» مشخص کرد که علی(ع) جز پیغمبر نیست. لذا علی(ع) یعنی جان پیغمبر و روز غدیر این جان جانان بودن علی(ع) رونمایی شد و عظمت این روز برای همین است. یعنی آن سلسله انبیا که طبق قول جبرئیل «علی ولایه علی ابن ابی طالب» حرکت کردند، به ثمر نشست.

این روایت را مرحوم علامه سید هاشم بحرانی در کتاب «علی و سنه» آورده است که جبرئیل به رسول اکرم(ص) در معراج عرض می کند، ۱۲۴ هزار پیغمبر آمده اند تا شما بیایید و همه پشت سر شما و مقدمه وجود ذی وجود شما هستند. سوال این است که اینها برای چه مبعوث شده اند؟ پیامبر به جبرئیل فرمودند تو بگو. جبرئیل درنگ نکرد و گفت «علی ولایه علی ابن ابی طالب».

غدیر نقطه اتصال بین نبوت کبری و ولایت عظمی است. نقشه راه حاکمیت معصوم برای هدایت بشر از آدم تا خاتم و از خاتم تا خاتم الاوصیا یعنی امام زمان(عج) در روز غدیر معنا می شود

غدیر نقطه اتصال بین نبوت کبری و ولایت عظمی است. نقشه راه حاکمیت معصوم برای هدایت بشر از آدم تا خاتم و از خاتم تا خاتم الاوصیا یعنی امام زمان(عج) در روز غدیر معنا می شود. لذا در خطبه غدیر ببینید که قالب کلمات پیامبر توصیف ائمه

هدی است. چهار بار نام امام زمان(عج) بر زبان پیامبر جاری می شود.

لذا این روز عظمت فوق العاده ای دارد. در باب صعود و تعالی هیچ روزی به عظمت غدیر نمی رسد.

چرا یک روزه روز غدیر صیام دهر است؟ چرا اینقدر اهمیت دارد؟ برای اینکه اگر امیرالمومنین(ع) را از قاعده خلقت خدا و تاریخ حذف کنید هیچ برکتی باقی نمی ماند. خدا باب هدایت را در دین قرار داده است و روزی که پیمان و ساغر دین لبریز شده، غدیر است. این سند قرآن است که اتمام نعمت و اکمال دین روز غدیر است.

اگر آن روز امیرالمومنین معرفی نمی شد، قرآن می فرماید «يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَغْتَ رِسَالَتَهُ»، چند جا قرار بود پیامبر، امیرالمومنین را معرفی کنند اما حکم فوری نبود. در غدیر فوریت پیدا کرد. در عرفات و در مسجد خیف و دیگر جاها جبرئیل نازل شد که پیامبر، امیرالمومنین را معرفی کند منتهی حکم فوری نبود. نگرانی پیامبر هم از جانب منافقین بود که خدا ضمانت داد که «وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ».

***پیامبر در خطبه خود اسم صحیفه ملعونه را می آورند، منظور از صحیفه ملعونه چیست؟**

جمعی در همان حجه الوداع هم پیمان شدند که نگذارند خلافت به امیرالمومنین برسد. متاسفانه برخی بر اساس حدیثی ساختگی که کاملاً با قرآن متزاحم است تمام صحابه را عادل می دانند. آنها صحابه را به این صورت تعریف می کنند که هر کس پیامبر را دیده باشد و با او همنشین بوده جز صحابه است. با این تعریف اهل مدینه همه صحابه هستند، قرآن می فرماید «وَمِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ مَرَدُّوا عَلَى النَّقَاقِ» یعنی در همین مدینه اهل نفاق وجود دارند. لذا این روایت ساختگی است که پیامبر فرموده باشد «اصحابی کالنجوم بایهم اقتدیتم اهتدیتم» یعنی به هر کدام از اصحاب که اقتدا کنید هدایت می شوید. خیر؛ آیا اگر به خالد ابن ولید هم اقتدا کنیم هدایت می شویم؟ این فرد جانی که همه مصادر عامه در مورد جنایات او نوشتند و با تعریفی که ارائه شد جز اصحاب قرار می گیرد.

لذا جمعی با یکدیگر هم پیمان شدند و امضا کردند که حتی در تاریخ داریم طرح ترور پیامبر را ریختند و در مسیر غدیر در گردنه ای سنگ های بزرگی را رها کردند که پیامبر با امداد غیبی عقب نشستند و سنگ ها به ایشان اصابت نکرد.

بحث بر حاکمیت بر نفوس است و محبت تنها نیست. همه می دانستند چقدر پیامبر، امیرالمومنین را دوست دارد. ابن ابی الحدید می گوید که سیره مستمر پیامبر این بوده است که تقریباً هر روز فضلی از فضائل علی(ع) گفته است.

کتابی داریم به نام مناقب امیرالمومنین از لسان یکی از ارکان سته عامه به نام نسائی. سنن نسائی یکی از شش کتاب اصلی اهل سنت است. بخاطر همین کتاب مناقب امیرالمومنین، نسائی را کشتند. او فضائل علی(ع) از پیامبر را در این کتاب خود جمع آوری کرده است.

لذا پیامبر هر روز در مورد فضائل امیرالمومنین صحبت کرده است اما آن چیز جدیدی که در غدیر رخ می دهد این است که وقتی می خواهد دست علی(ع) را بالا ببرد این اعتراف را از مردم می گیرد که آیا قبول دارید «الَّتِي أَوْلَى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ» همه گفتند بله یا رسول الله، وقتی اینجا صحبت از ولایت به معنی اولویت به انفس است، بر این قاعده در «من كنت مولاه فهذا علي مولاه»؛ مولا دیگر معنی دوست ندارد.

امام غزالی اعترافی دارد که ذهبی می گوید من از این اعتراف غزالی تعجب می کنم. از غزالی سوال می شود اینکه خلفای راشدین جلوتر از همه با امیرالمومنین بیعت کردند آیا منصوص الخلافه بودن امیرالمومنین را اثبات نمی کند؟ او می گوید «هذا رضا و تسليما» و گفتند «لقد اصبحنا مولاي و مولی كل مومن و مومنه».

سه روز متوالی دو خیمه برپا می شود که یک خیمه برای پیامبر و یک خیمه برای امیرالمومنین است. مردم باید این انتصاب را اول به پیامبر تبریک گویند و بعد به لقب خاص «امیرالمومنین» همه تبریک گفتند و بیعت کردند. این یک حرکت مدنی نبوی است. همه به امیرالمومنین دست دادند و حتی زن ها در این قصه سهیم هستند به طوری که ظرف آبی قرار دادند و پرده ای کشیدند و از سمتی امیرالمومنین و از سمت دیگر زن ها دست خود را در درون آب قرار دادند. آنها که دم از حقوق بشر می زنند بدانند که غدیر جلوه ای از حقوق زن و حقوق بشر است. کشورهای غربی که ادعای حقوق زن دارند تا همین چند دهه گذشته برای زنان حق رای قائل نبودند.

غزالی می گوید «هذا رضا و تسليما» یعنی این قطعاً رضایت و تسلیم است و آمدند تبریک گفتند که تو مولای من و هر زن و مردی در این عالم هستی. اما غزالی در ادامه می گوید «ثم بعد هذا غلب الهوى تحب الرئاسة» یعنی هوای نفس بر آنها غالب شد و برای صندلی دنیا مسئله غدیر را نفی و انکار کردند.

لذا به این صورت چنین مسئله با عظمتی را که هیچ جور نمی توان آن را انکار کرد، نفی کردند. علامه امینی می فرماید ۱۱۰ نفر از صحابه و ۸۴ نفر از تابعین آن را تایید کرده اند. صدها منبع از منابع عامه مسئله غدیر و خطبه پیامبر را نقل می کنند. اما این مسئله را با چند توجیه انکار کردند که علی(ع) برای خلافت جوان است و یا در وجود او لبخند و مزاح زیادی است و او شوخ طبع است.

باید این را بدانیم که سه روز متوالی بیعت طول کشید و این حضور سه روزه نص بر ولایت امیرالمومنین است. تنها مملکتی که روز غدیر را عید می داند ما هستیم لذا باید جشن ملی غدیر داشته باشیم. این روز در زبان پیامبر عبدالله اکبر است.

***قرائن و شواهدی که در ضمن واقعه غدیر بر جانشینی امیرالمومنین صحه می گذارید چیست؟**

روز غدیر پنجاه اسم دارد. یکی این است که امام رضا(ع) می فرماید يوم الفصل است. فصل الخطابی در خطابه پیامبر است که اشقیا از سعادت تا روز قیامت جدا شدند

ماوقع غدیر و خطبه پیامبر نشانگر است. حضرت زهرا(س) فرمودند پدرم بعد از روز غدیر دیگر هیچ بهانه و دستاویزی برای

کسی قرار نداد. روز غدیر پنجاه اسم دارد. یکی این است که امام رضا(ع) می فرماید یوم الفصل است. فصل الخطابی در خطابه پیامبر است که اشقیا از سعدا تا روز قیامت جدا شدند.

شاید پیامبر هیچ موقع اینطور از عظمت عذاب خدا سخن نگفته باشد. پیامبری که رحمت للعالمین است. هر جا پیامبر در خطبه از مردم میثاق می گیرد بلافاصله در صورت تمرد دعوت به عذاب الهی شده است. آنجا پیامبر با صراحت می فرماید کسی که از این دستور تمرد کند کافر است. عین عبارت پیامبر این است که «ای مردم! به خدا قسم، پیامبران و رسولان پیشین، به من بشارت داده اند و من به خدا قسم، خاتم پیامبران و مرسلین و حجت بر همه مخلوقین از اهل آسمان ها و زمین ها هستم. هر کس در این مطالب شک کند، مانند کفر جاهلیت اول، کافر شده است و هر کس در چیزی از این گفتار من شک کند، در همه آنچه بر من نازل شده، شک کرده است. هر کس در یکی از امامان شک کند، در همه آن ها شک کرده است و شک کننده درباره ما، در آتش است.» هر جا پیامبری که رحمت للعالمین است اتمام حجت می کند، عذاب الهی را در صورت سرپیچی هشدار می دهند.

روایت دیگر در این مورد «علی حبه ایمان و بغضه کفر» است که در کتب اهل سنت به کثرت هم آمده است. قرینه دیگر در مورد آیه «سأل سائل یعذاب واقع» است که فردی به پیامبر می گوید این سرپرستی علی(ع) نظر خود توست و یا خدا؟ که پیامبر می فرماید این امر خداست. لذا او طلب عذاب می کند و جلوی چشم همه با سنگی از آسمان از بین می رود. مهمترین دلیل این است که عقلانی نیست کل جمعیتی که جلو رفته اند برگردند و عقب مانده ها بپیوندند که پیامبر صرفاً بگوید علی دوست من است! لذا نشانه ها و قرینه های زیادی وجود دارد که واقعه غدیر به جانشینی امیرالمومنین دلالت می کند از جمله خود خطبه که باید به آن توجه شود.

*شبهه ای که مطرح می شود این است که صحیح بخاری و صحیح مسلم واقعه غدیر را نقل نکرده اند؟

در این کتب متأسفانه ردپاهایی را می بیند که مایه خجلت است. کتابی که عصمت پیامبر را زیر سوال می برد، در مورد غدیر می خواهید چه موضعی داشته باشد؟

علامه عسکری در کتاب صحابی ساختگی یا کتاب سقیفه ذکر می کند که در کتب صحیح مسلم و صحیح بخاری عصمت پیامبر زیر سوال می رود. این فیلم هایی که علیه مکتب اسلام و پیامبر ساخته شد بر اساس همین کتاب ها است. متأسفانه برخی از مطالبی که در کتاب آیات شیطانی آمده برگرفته از صحیحین است.

ضیال الدین مقبلی که نویسنده ای اهل سنت است می گوید مسئله غدیر آنقدر مسجل و مسلم است که اگر ما غدیر را نپذیریم و ثابت شده فرض نکنیم، هیچ واقعه دیگر تاریخی اسلام حتی بعثت پیامبر قابل سند نیست ضیال الدین مقبلی که نویسنده ای اهل سنت است می گوید مسئله غدیر آنقدر مسجل و مسلم است که اگر ما غدیر را نپذیریم و ثابت شده فرض نکنیم، هیچ واقعه دیگر تاریخی اسلام حتی بعثت پیامبر قابل سند نیست. ۱۱۰ نفر از صحابه پای غدیر هستند. حال می توان گفت چون در صحیحین نقل نشده پس مستند نیست؟

ما در این دو کتاب ابوابی در مورد امام زمان(عج) داریم، چشم انداز غدیر مهدویت است. چرا از این تا به حال صحبت نشده است؟

*سیره بزرگان و ائمه در غدیرخم چه بوده است و چه آدابی در این روز توصیه شده است؟

یک بحث آداب غدیر است که سیره اهل بیت ما بوده است. شادترین روز آل الله روز غدیر و سیره همه اهل بیت ما دعوت به شادی بوده است. اولین آداب تبریک و تهنیت است. پیامبر اکرم تاکید کردند که بیاوید و به من تبریک بگویید. روایت داریم هر کسی می خواهد در زندگی اش توسعه دهد این کار را در غدیر انجام دهد. مثلاً اگر بناست خریدی انجام دهد آن را در غدیر قرار دهد. اولویت در شاد بودن برای ما روز غدیر است که ما برای آن کم گذاشته ایم.

غدیر روز برادر شدن است و یکی از آدابی که شیخ عباس قمی آورده است خواندن صیغه اخوت برادری است. زینت دادن و آزین بستن سفارش شده است. روایت از امام رضا(ع) است که کسی که روز غدیر زینت کند، خداوند گناهان کوچک و بزرگ او را می آمرزد و فرشتگانی به سوی او می آیند تا حسنات او را بنویسند و تا عید غدیر سال بعد به درجات او افزوده می شود.

امام صادق(ع) به غدیر عنوان «یوم الفرح» اطلاق کردند که روز خوشحالی و شادی است. گردهمایی و جمع شدن در این روز توصیه شده است. امیرالمومنین فرمودند در روز غدیر گرد هم آیید تا خداوند امورتان را از نابسامانی و پراکندگی برهاند. نیکی و احسان کردن و قضای حوائج مومنین هم از دیگر توصیه هاست. روایت داریم که امیرالمومنین فرمودند در روز غدیر ثروتمند به تهی دست و توانا به ناتوان کمک کند.

عطوفت و مهربان بودن از توصیه های دیگر است که می گویند در این روز باید تبسم داشت. اطعام دادن در این روز موضوعیت دارد که به حدیث امام رضا(ع) در سوالات قبل اشاره کردیم. صدقه دادن، هدیه دادن، عبادت و دعا کردن از دیگر توصیه هاست. امام رضا(ع) فرمود غدیر روز زیاد خواستن از خدا در مورد حوائج دوستان علی(ع) است. اینها همه سیره اهل بیت است که در روایات آمده است.

*برخی به غلط موضوع وحدت را اینطور تلقی می کنند که ما باید یکسری از اعتقادات دست برداریم، از این حیث چطور می شود موضوع وحدت را با احیای غدیر جمع کرد؟

اعتصام به حبل الله راه نجات است و عامل اصلی وحدت ما هم خود غدیر است. غدیر جهانی نشده است که ما امروز در جهان اسلام اینقدر مشکل داریم. حضرت زهرا(س) در خطبه فدکیه فرمودند که خدای متعال امامت ما را برای «طاعتنا نظاماً للملة و امامتنا اماناً للفرقة» یعنی جلوگیری از افتراق و پراکندگی قرار داد. پس غدیر عامل وحدت است. ما باید شعائر غدیر را مطرح

کنیم تا عالم بدانند و جهانی شود.

اما از طرفی عده ای از شیعیان افراطی با شعار «من وحدتی نیستم» بر مقدسات اهل سنت می تازند و جسارت می کنند. اینها فکر می کنند که معنای وحدت این است که ما باید از عقاید خود کوتاه بیاوریم. در صورتی که سیره امیرالمومنین و دیگر ائمه موضع ما در مورد وحدت را مشخص می کند.

چرا امیرالمومنین صبر می کنند و از مسئله ای به نام غدیر که از خورشید فروزان تر است از حق مسلم خود با قعود لله می گذرد؟ خود حضرت فرمود این امر فقط برای حفظ کیان اسلامی و وحدت جامعه مسلمان بود. برای اینکه اصل دین خدا در مقابل دشمن باقی بماند.

امیرالمومنین سکوت نمی کنند و در برهه های مختلف وارد میدان شده و حتی مشاوره می دادند. امیرالمومنین ربع قرن قعود لله می کنند تا اصل اسلام باقی بماند. روزگار امروز روزگار درگیری نیست.

شهید مطهری در کلمات امامت و رهبری در مورد وحدت می گوید ما حق نداریم حتی در مورد یک مستحب یا مکروهی مصالحه کنیم چه برسد به اصول. امام رضا فرمود اولین چیزی که در قیامت پرسیده می شود در مورد حب اهل بیت است.

اما اطرفی امام رضا(ع) وقتی پس از چند روز کسانی که داعیه تشیع کرده بودند را به حضور پذیرفت فرمود از دیدار ما محروم شدید به این دلیل که تقیه را نادیده گرفته اید. آقای بهجت می فرمودند در این روزگار اگر رفتاری کردید که آن سوی دنیا به خاطر تندروی و تاختن شما بر مقدسات ذهنی فرقه ها و نحله ها، شیعه ای را اذیت کنند شما در آن سهم دارید و مجرم خواهید بود.

لذا باید با اخلاق و رفتار صحیح برای مکتب اهل بیت مشتری جمع کنیم. تبلیغ غدیر در این فضا باید در شرایط عقلایی و علمی باشد. در عین حالی که غدیر را تبلیغ می کنیم باید به دور از دامن زدن به عصبیت ها و تحریک طرف مقابل صورت گیرد. غدیر پایه قرآنی و برهانی دارد و با این پایه می توان غدیر را جهانی کرد.